

Дата народження скульптора Томаша-Оскара Сосновського

Уроженець Острожчини, талановитий митець, автор більш як п'ятдесяти скульптур із мармуру, що й сьогодні прикрашають храми й музеї Риму, Варшави, Кракова, Острога, Рівного, Житомира, професор скульптури римської Академії св. Луки Томаш-Оскар Сосновський був тісно пов'язаний з Україною.

Т.-О. Сосновський з'явився на світ у селі Новомалині на Острожчині в старовинному замку, який належав шляхтичу Яну Кануту Малинському. Одна з дочок Малинського – Касильда – вийшла заміж за Станіслава Сосновського з Налеч. Від їхнього шлюбу і народився Томаш-Оскар [1; с. 277-284].

До сьогодні точна дата його народження була невідома. Зігмунт Батовський наводить дату 12 грудня 1810 р. [2; с. 301-302]. Дослідник О.Раггі подає 1813 р. [3; с. 474-477]. Науковці вважали правильною останню дату що підтверджував некролог, написаний 27 січня 1886 р., де сказано, що скульптор помер «у віці біля 73 літ» [4; с. 82].

Але нещодавно кандидат історичних наук Ігор Тесленко віднайшов у Державному архіві Волинської області дату хрещення Томаша-Оскара. У метричній книзі хрещень Острозького костелу за 1801-1817 рр. є запис про Сосновського, що повністю вміщується на одній із сторінок книги. Латинський напис перекладається приблизно так:

«Острозька парафія. Новомалин. Року Господнього 1812, дня 21 грудня ... (?) отець Ремігій (?) капучин Острозького конвенту охрестив ... немовля на ім'я Оскар-Томаш, сина ясновельможних панів Станіслава (капітана якогось підрозділу? російських військ) і Касильди з Малинських Сосновських. Хрещені батьки: шляхетний Каспер Махніцький і шляхетна Юлія Лістовська (дочка чи дружина майора російських військ?)» (Переклад І. Тесленка).

Далі допис про виписку з книг, датований 14 липня 1830 р.

Нотатка про таїнство хрещення Томаша-Оскара внесена не до книги, а до окремого аркушика, шитого до книги. Цей аркушик навіть не був пронумерований [5; арк. 186 а].

Якщо хрещення пройшло 21 грудня 1812 р. – то, імовірно, скульптор народився за декілька тижнів до цього, відніmemo приблизно два тижні - вийде дата народження 7 грудня. Стосовно визначення дати народження треба врахувати, за яким календарем записувалися дати у костелі на початку XIX ст. Враховуючи, що костел знаходився на території Російської

імперії і необхідно було надавати довідки для державних установ стосовно дат народження, то, вірогідно, що й літочислення велося за Юліанським календарем. Тобто, до 7 лютого необхідно додати «12» – приблизна дата виходить 19 грудня. Вже попередньо згадувалося, що Зігмунт Батовський наводить дату 12 грудня 1810 р. Цю дату ми можемо взяти за основу, змінивши тільки вже попередньо доведений рік народження на 1812. Тобто, днем народження Томаша-Оскара Сосновського можна вважати 12 грудня 1812 року.

Цікава також нотатка на сторінці із архіву про виписку з книг, датовану 14 липня 1830 р. Можливо, цей випис робився на запит військового командування частини, в якій тоді служив Томаш-Оскар. Ходили чутки про відправку польського війська на придушення Липневої революції 1830 року у Франції. Власне, ці чутки і стали приводом для початку Польського повстання 17(29).11.1830 року. Після придушення Листопадового повстання Сосновський до війська не повернувся, а розпочав свою діяльність як скульптор.

Література

1. Бондарчук Я. Томаш-Оскар Сосновський // Острозькі просвітники XVI-XX ст. – Острог, 2000. – С. 277-284.
2. Batowski Z. Thimme-Becker. – T.XXXI. – 1931. – S. 301-302.
3. Raggi O. Delia wita c delle opere de Pietro Tenerani del suo tempo e delle sua scuolla scultura. – Firense, 1880. – S.474 - 477.
4. Waga H. Artyści polscy w Akademii «Virtuosi al Panteon» // Biuletyn historii sztuki. – R.XXX – 1968. – №1 . – S.82.
5. Державний архів Волинської області. – Ф. 297, оп. 1, спр. 136, арк. 186 а.